

TÜRÜK

Uluslararası Dil, Edebiyat

ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi

2015 Yıl:3, Sayı:5

Sayfa:294-332

ISSN: 2147-8872

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE HÂL EKİ SORUNLARI (SAKARYA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Yasemin Yılmaz Atagül*

Özlem Yahşi Cevher**

ÖZET

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviyede öğretilmesi gerekli olan konulardan biri hâl ekleridir. İsimlere yer, yön, bulunma, uzaklaşma gibi işlevler kazandıran ekler, hâl ekleridir. Hâl eklerinin öğrenimi ve kullanımında yanlışlıklar yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı da yapılan bu hataları tespit etmek ve çözüm önerilerinde bulunmaktır. Araştırmada, Sakarya Üniversitesi TÖMER’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen 86 Afrika uyruklu öğrencinin Türkçe dil bilgisi becerileri, hâl ekleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırmada, A1 ve A2 seviyesindeki 86 Afrika uyruklu öğrencinin sınav kâğıtlarından yola çıkılarak, sözcüklere cümlede görev ve anlam kazandıran hâl eklerinde yaptıkları hatalar belirlenmiş, sonuçlardan hareket edilerek önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın verileri, Sakarya Üniversitesi TÖMER 2014-2015 eğitim-öğretim yılında A1 ve A2 seviyesindeki öğrencilere 6 haftalık eğitim sonunda uygulanan kur sınavlarındaki sınav kâğıtlarından elde edilmiştir. Elde edilen veriler, hâl ekleri ana başlığı altında, belirtme hâl eki, yönelme hâl eki, bulunma hâl eki, uzaklaşma hâl eki alt başlıkları altında sınıflandırılmış; öğrencilerin yazdıkları cümleler hiçbir değişiklik yapılmadan incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğrencilerin daha çok yönelme hâl eklerinde hata yaptıkları tespit edilmiştir. Bu durumu sırasıyla uzaklaşma hâl eki, belirtme hâl eki ve bulunma hâl eki izlemektedir. Hâl eklerinde ne tür hatalar yaptıkları incelendiğinde, öğrencilerin gerekli durumlarda hâl eklerini kullanmadıkları tespit edilmiştir. Hâl eklerini, ilgi hâl eki ve iyelik eki ile karıştırmalarının yanı sıra gerekli olmayan yerlerde hâl eki kullandıkları da tespit edilmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin hâl ekini tam olarak nerede kullanacaklarını bilmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

*Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, yasemin.atagul@hotmail.com

**Okutman, Sakarya Üniversitesi, Rektörlük Türk Dili Bölümü, oyahsi@sakarya.edu.tr

Anahtar Sözcükler: Sakarya TÖMER, Yabancı dil olarak Türkçe Öğretimi, Afrikalı öğrenciler, Hâl ekleri.

**TEACHING OF TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE AND ITS
PROBLEMATICS ON POSITIONAL SUFFIX (SAKARYA UNIVERSITY
EXAMPLE)**

Abstract

Positional suffix is one of the issues that needs to be taught at a basic level in Teaching Turkish as a foreign language. Positional suffixes are used to add such as location, direction, divergence and availability in nouns. But there are still so many mistakes to using and learning Positional suffixes. The aim of this research is to determine those mistakes and find a solution to them. This research took place at Sakarya University TÖMER, 86 African students who are learning Turkish as a foreign language at A1 and A2 level were evaluated on Turkish grammar skills, and Positional Suffix . This research was started from mistakes that students made on using Positional suffixes at their exam papers. As a result, some suggestions were given to those students and all mistakes they did about use Positional suffixes were solved. All dates of this research were based on Sakarya University TÖMER(Turkish language Learning and Research Center) 2014-2015 Academic years exam papers for A1 and A2 levels Turkish learners who just finished 6 weeks of Turkish learning. All analysis results took place under the Positional suffixes headline, indicate Positional suffixes, divergence Positional suffixes, directivity Positional suffixes and availability Positional suffixes were classified to be a subtitle under the Positional suffixes headline. All the sentences that students wrote were examined without any changes. At the end of the research, it was found that students made more mistakes at Dative Positional suffixes compared to other Positional suffixes. This case is followed by Ablative, Accusative and Locative Positional suffix cronologically . In the mistakes examine, it was found out that students did not use the Positional Suffix where it was necessary. On the other hand, students were using Positional suffixeses where it was not necessary because they mixed its usage with possessive suffix and Positional suffixes. So, we can conclude that students do not know the exact usage of Positional suffixes.

Key words: Sakarya, TÖMER, Teaching Turkish as a foreign language, African students, Positional suffixes.

GİRİŞ

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde temel seviyede öğretilmesi gerekli olan konulardan biri hâl ekleridir. Hâl, Türk Dil Kurumu çevrim içi sözlüğünde, “Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet” şeklinde tanımlanmıştır.

İsmin hâlleri, ismin diğer kelimelerle kullanılması sonucunda kazandığı durumlardır. İsimlerin diğer kelimelerle ilişkilerini sağlar. İsimleri çeşitli şekillerle farklı hâllere, durumlara sokan ekler, hâl ekleridir.

Aksan'a göre (2000: 90), ad durumu, tümcenin düzeni içinde adların (ve kimi dillerde ad soylu öteki öğelerin) yüklendiği görevi belirleyen, tümcede adın söz dizimi açısından rolünü ve öteki öğelerle ilişkisini gösteren, aynı zamanda anlam açısından ona belli bir özellik yükleyen durum kavramıdır. Çoğu dillerde adların biçim açısından değişimi ve çekimi biçiminde belirir. Böylece, geleneksel dilbilgisi ve dilbilimin iki önemli kavramından biri olan adçekimi'ni (Lat. declinatio) oluşturur. Adlar söz içinde başka kelimelerle olan ilişkilerine göre farklı hâllerde bulunurlar. Bu hâller onlara gelen bazı eklerle belirtilir. Farklı hâllere adın hâlleri, bir adın bu türlü ekler almasına ise adçekimi deriz (Banguoğlu, 2007: 326).

Adlar, cümledeki görevlerine ve özellikle eylemle olan ilgilerine göre ya yalın ya da -i,-e,-de, -den eklerinden birini almış durumda bulunurlar. Adların bu eklerden birini almış şekline adın...durumu denir (Demir, 2004: 272).

İsimler kelime grupları ve cümleler içinde diğer kelimelerle münasebetleri sırasında, münasebetin cinsine göre, çeşitli hâllerde bulunurlar. Demek ki ismin hâlleri ismin diğer kelimelerle münasebeti sırasında içinde bulunduğu durumlardır (Ergin,2005: 226).

Durum çeşitleri farklı isimlendirmelerle şu şekilde sıralanmıştır:

a) Belirtme Durumu (-(y)I)

Aksan (2000:91)'a göre belirtme durumu (Lat. accusativus). Özellikle tümleçle yüklem arasındaki ilişki açısından önemli olan bu durum, Türkçede adın gösterdiği şeyin belli bir nesne, bilinen bir varlık olduğunu da açıklamaya yarar.

Banguoğlu (2007:327), belirtme durumunu "Kimi hâli" şeklinde isimlendirmiştir. Adın söz içindeki geçişli fiilden doğrudan doğruya etkilenmesi durumu olarak tanımlamıştır.

Gülensoy (1988:217)'a göre ismin geçişli fiillerin doğrudan doğruya tesiri altında olduğunu ifade eden hâlidir. Bu hâl ismi yapma ifade eden fiillerin tesiri altında bırakır.

Demir (2004:273) ise adı eyleme bağladığını ve adın karşıladığı kavram ya da varlığın o eylemin etkisinde olduğunu belirtir. Belirme durumundaki adlar cümlede belirtili nesne görevinde bulunurlar.

Ergüzel ve diğerleri (2011: 92), adları fiillere bağlayan bir ek olduğunu söyledikten sonra kelime grupları ve cümlede adların geçişli fiillerin etkisinde kaldığını belirtir. Belirtme ekini alan kelime, doğrudan doğruya fiilin etkisi altındadır.

Ergin (2005:228), belirtme durumu için akkuzatif hâli ve yapma hâli isimlerini kullanmıştır. Bu hâl ismin geçişli fiillerin doğrudan doğruya tesiri altında olduğunu ifade eden hâlidir.

Korkmaz'a (2003: 277) göre, yükleme durumu, geçişli fiil taşıyan bir cümlede, fiilin etkisi altında kalan adın içinde bulunduğu durumdur. Yani addan fiile değil, fiilden ada doğru bir etki bir yükleme ve bir bağlantı söz konusudur.

Dil bilimciler belirtme hâl eki konusunda farklı isimlendirmeler kullanmalarına rağmen tanımlamalar birbirinin benzeridir. Bu tanımlamalardan yola çıkarak belirtme hâl ekinin, fiilin bildirdiği işten, hareketten, eylemden etkilenen, ismi belirten hâl eki olduğunu söylemek mümkündür. Cümlede belirtili nesne görevinde bulunur. Fiile sorulan "kimi, neyi" sorularına cevap verir.

b) Yönelme Durumu (-y)A)

Aksan (2000: 91)'a göre yönelme durumu (Lat. dativus). Adla gösterilen nesneye, varlığa bir yönelme gösterir.

Banguoğlu (2007:327), yönelme durumunu "Kime hâli" şeklinde isimlendirir. Adın zaman ve mekân içinde yer ve yön gösterme hâli olarak ele alır. Bu hâller ile bu adlar fiilin olduğu yerleme (localisation) şartlarını belirtirler.

Gülensoy (1988:217), yaklaşma hâli ismini uygun görmüştür. Yönelme durumunu, ismin kendisine yaklaşma ifade eden fiillere bağlanmak için girdiği hâl olarak tanımlamıştır.

Demir (2004:273)'e göre yönelme durumu adı eyleme bağlar ve genel olarak eylemin kendine yöneldiğini, yaklaştığını belirtir. Amaç ilgisi kurar. Yer ilgisi-önüne, içine, üstüne-kurar. Zaman ilgisi kurar. Belirteç görevli öbekler kurar.

Ergüzel ve diğerleri (2011: 92), adları fiillere bağlayan bir ek olduğunu belirttikten sonra kelime grupları ve cümlede fiilin yönünü gösterdiğini ve yaklaşma belirttiğini söylemektedir.

Ergin (2005:228) yönelme durumu için datif hâli ve yaklaşma hâli isimlerini kullanmıştır. Bu hâl ismin kendisine yaklaşma ifade eden fiillere bağlanmak için girdiği hâldir.

Korkmaz'a (2003: 280) göre ise, yönelme durumu, kelime gruplarında ve cümlelerde fiildeki hareketin yöneldiği adın içinde bulunduğu durumdur. Bir başka anlatımla, adı yönelme yaklaşma işlevi ile fiile bağlayan durumdur.

Dil bilimcilerin tanımlamalarından yola çıkılarak yönelme hâl ekinin cümleye yönelme, yer-yön gösterme ve yaklaşma anlamı kattığı görülmektedir. Yönelme hâl eki, cümlede dolaylı tümleç görevinde kullanılan hâl eklerinden biridir. Fiile sorulan "kime, nereye" sorularına cevap verir.

c) Bulunma Durumu (-DA)

Aksan (2000: 91) bulunma durumunu kalma durumu olarak isimlendirmiştir (Lat. locativus). Adla gösterilen nesnenin içinde olma, üzerine bulunma şeklinde tanımlar.

Banguoğlu (2007:327)'na göre bulunma durumu "Kimde hâli"dir. Adın durma, kalma hâlini anlatmaktadır.

Gülensoy (1988:217), ismin kendisinde bulunma ifade eden fiillerle münasebette gösteren hâlidir.

Demir (2004:274)'e göre eylemin kendi içinde, üstünde olduğunu belirten durumdur. Ölçü, süre, nicelik belirtir, zaman anlamı katar. Yer ve içindelik anlamı katar. Durum belirtir.

Ergüzel ve diğerleri (2011: 92) adı fiillere bağlayan bir ek olduğunu söyledikten sonra kelime grupları ve cümlede fiilin meydana geldiği yeri belirttiğini ifade ederler. Yer, zaman, devamlılık, müddet, tarz, şekil, durum işlevlerinin bulunduğunu ve bu eki alan kelimelerin, cümlede genel olarak yer tamlayıcısı görevi yaptığını belirtmektedirler.

Ergin (2005: 228) bulunma durumu için lokatif hâli ve bulunma hâli isimlerini kullanmıştır. Bu hâl ismin kendisinde bulunma ifade eden fiillerle münasebette olduğunu gösteren hâlidir.

Korkmaz'a (2003: 289), +DA ekiyle karşılanan bulunma durumu, genellikle fiildeki oluş ve kılışın yerini bildiren ad durumudur. Ancak buradaki yer kavramı, yalnızca somut bir yer kavramı değildir. Fiildeki harekete sahne olan her türlü somut ve soyut kavramları karşılayan adlar bulunma durumuna girebilir.

Bulunma hâl ekinin, cümleye kazandırdığı pek çok anlamın yanı sıra en çok durma, kalma, bulunma anlamlarını kazandırdığını söylemek mümkündür. Bulunma hâl eki, cümlede dolaylı tümleş görevinde kullanılan hâl eklerindedir. Fiile sorulan "kimde, nerede" sorularına cevap verir.

d) Uzaklaşma Durumu (-DAn)

Aksan (2000: 91) uzaklaşma durumunu çıkma durumu olarak isimlendirmiştir (Lat. locativus). Adla gösterilen nesnenin içinde olma, üzerine bulunma şeklinde tanımlar.

Banguoğlu (2007:327)'na göre uzaklaşma durumu "Kimden hâli"dir. Adın çıkma, uzaklaşma hâlini anlatmaktadır.

Gülensoy (1988:217), ismin kendisinden uzaklaşma ifade eden fiillerle münasebetini gösteren hâlidir.

Demir (2004:275-276), uzaklaşma durumunu, ayrılma çıkma durumu olarak isimlendirmiştir. Uzaklaşma durumu eylemin kendinden ayrıldığını, uzaklaştığını belirtmek üzere adın girdiği durumdur. Neden belirtir. Doğrultu, yön, yer belirtir. Nesnelere neden yapıldığını gösterir. Bir varlığın, bir kavramın, bir türle ya da bir şeyle ilgisini gösterir. Parça bütün ilgisi kurar. Zaman anlamı katar ve karşılaştırma yapar.

Ergüzel ve diğerleri (2011: 92) ayrılma hâl eki isimlendirmesi yaptıktan sonra, adları fiillere bağlayan, kelime grupları ve cümlede fiilin gösterdiği hareketin kendinden uzaklaştığını belirten bir ek olarak tanımlamışlardır. Çıkma, yer, uzaklaşma, kaynak, karşılaştırma, tür ve terkiş işlevleri vardır. Bu eki alan kelime cümlede genel olarak yer tamlayıcısı görevinde bulunur.

Ergin (2005: 228) uzaklaşma durumu için ablatif hâli ve uzaklaşma hâli isimlerini kullanmıştır. Bu hâl ismin kendisinden uzaklaşma ifade eden fiillerle münasebetini gösteren hâlidir.

Korkmaz (2003: 301), uzaklaşma durumunu çıkma durumu ismiyle ifade etmektedir. Ona göre Türkiye Türkçesi'nde dil benzeşmesine ve ünsüz uyumuna bağlı olarak –DAn ekiyle karşılanan çıkma durumu, kelime gruplarında ve cümlede, fiilin gösterdiği oluş ve kılışın kendisinden uzaklaştığını göstermek için kullanılan ad durumudur.

Hâl ekleri Türk dilbilgisinin temel taşlarından biridir. Bu önemine binaen yabancılara Türkçe öğretiminde önceliği bulunmaktadır. Bu sebeple hâl ekleri konusu, yabancılara Türkçe öğretim kitaplarında temel seviyede yer almaktadır. Buna karşılık öğretilen bu eklerin öğrenimi ve kullanımında yanlışlıklar yapılmaktadır.

YÖNTEM

1.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırma herhangi bir şekilde istatistiksel işlemler ya da başka bir sayısal araç olmaksızın verilerin değerlendirildiği araştırma türüdür (Altunışık ve ark., 2005).

Çalışma, Sakarya Üniversitesi TÖMER çatısı altında Türkçe öğrenmeye çalışan öğrencilerin hâl eklerini kullanabilme becerilerini ölçmeye yönelik bir durum çalışması olduğundan betimsel bir araştırmadır. Aynı zamanda, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Afrika uyruklu öğrencilerin dil bilgisi kapsamında yer alan hâl eki kullanımlarını ölçmeye yönelik, betimsel bir tarama çalışmasıdır. Veriler öğrencilerin, sınav kâğıtlarından elde edilmiş olup, yanlış çözümlenmesi yoluyla incelenmiştir.

1.2. Çalışma Grubu

Araştırmamızın verileri, Sakarya Üniversitesi 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde öğrenim gören A1-A2 kur seviyesindeki 86 Afrika uyruklu öğrenciden elde edilmiştir.

1.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmamızda Sakarya Üniversitesi 2014-2015 öğretim yılı güz döneminde Türk Dili Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde öğrenim gören Afrika uyruklu 86 öğrencinin A1-A2 kur sınavına verdikleri cevaplar kullanılarak hâl eklerini kullanım becerileri sorgulanmıştır. Bu bağlamda nitel veriler, sınav kâğıtları verilerine dayalı olarak kur sınavından elde edilmiştir. Kur sınavları, Sakarya Üniversitesi TÖMER'de görev yapan Türkçe okutmanları tarafından hazırlanmış ve üç öğretim üyesi tarafından kapsam geçerliliği gözden geçirilmiş sorulardan oluşturulmuştur. Çalışmamızda her öğrencinin sınav kâğıdı numaralandırılmıştır. Konu ile ilgili hatalı cümlelerin sistemli bir şekilde gösterilmesi amacıyla cümleler alfabetik olarak sıralanmıştır. Verilerin kategorileştirilmesi işlemi, iki araştırmacı tarafından gerçekleştirilerek güvenilirlik elde edilmiştir. Belirtme hâl eki, yönelme hâl eki, bulunma hâl eki, uzaklaşma hâl eki olmak üzere dört hâl eki üzerinde incelemede

bulunulmuştur. İncelemede kullanılan hâl ekleri Sakarya Üniversitesi TÖMER 2014-2015 öğretim yılında ders kitabı olarak kullanılmakta olan İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabı temel alınarak belirlenmiştir.

1.4. Verilerin Analizi

Kur sınavlarından sonra elde edilen sınav kâğıtları ham veri olarak taranmış, araştırmanın amacı doğrultusunda gerekli görülen cümleler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin kaydedilmesinin ardından ilgili alan yazın ve elde edilen veriler ışığında onları tanımlayan genel kategoriler belirlenmiş; tespit edilen öğrenci yanlışları kategoriler dikkate alınarak çözümlenmiştir.

2. BULGULAR

Kur sonu sınav kâğıtlarında katılımcılar tarafından verilen cevaplar doğrultusunda aşağıdaki bulgular tespit edilmiştir.

2.1. Hâl Eklerinde Yapılan Hatalar

2.1.1. Hâl Eklerinin Birbirleri Yerine Kullanılması

Cümle örneklerinde görüldüğü üzere, öğrenciler hâl eklerinin kullanımını tam olarak bilmediklerinden, yönelme hâl eki kullanması gereken yerde belirtme hâl eki; bulunma hâl eki kullanması gereken yerde uzaklaşma hâl eki kullanmaktadırlar. Hâl eki kullanımlarının genelinde bu tür hatalar mevcuttur.

Tablo 1

<i>Öğrenci Numarası</i>	<i>Yanlışın Yapıldığı Cümle</i>	<i>Cümlenin Doğru Şekli</i>
86	Akrabalarım <i>a</i> ziyaret ederim.	Akrabalarımı ziyaret ederim.
81	Akşamlara deniz kenarında oturdum.	Akşamları deniz kenarında oturdum.
85	Akşamlarda arkadaşlarımla futbol oynadık.	Akşamları arkadaşlarımla futbol oynadık.
3, 5, 6, 9, 14, 15, 16, 17, 21, 23, 24, 26, 27, 29, 33, 35, 36,	Ali otobüse kaçırdı.	Ali otobüsü kaçırdı.

39, 40		
7, 8, 10, 13, 20, 25, 28, 31, 34, 43	Ali otobüste kaçırdı.	Ali otobüsü kaçırdı.
4, 18, 19, 38, 41, 42	Ali otobüsten kaçırdı.	Ali otobüsü kaçırdı.
20	Anahtarlarımda evde aradım.	Anahtarlarımı evde aradım.
32, 39	Anahtarlarıma evde aradım.	Anahtarlarımı evde aradım.
13	Annem bana seviyor.	Annem beni seviyor.
56	Antalya'da ben ve arkadaşım denize gördüm.	Antalya'da ben ve arkadaşım denizi gördüm.
28, 32	Bahçedeki kuzuya seviyorum.	Bahçedeki kuzuyu seviyorum.
69	Bazen onun evine ziyaret ettim.	Bazen onun evini ziyaret ettim.
58	Ben İstanbul'da çok seviyorum.	Ben İstanbul'u çok seviyorum.
58	Ben İstanbul'da çok özleyeceğim.	Ben İstanbul'u çok özleyeceğim.
32	Ben okumaya seviyorum.	Ben okumayı seviyorum.
50	Ben ülkemde çok özledim.	Ben ülkemi çok özledim.
64	Dünyanın en uzun nehri Nil'e ziyaret ettim.	Dünyanın en uzun nehri Nil'i ziyaret ettim.

4, 38	Evde temizliyorlar.	Evi temizliyorlar.
6	Eve temizliyorum.	Evi temizliyorum.
5	Film saat sekizde çeyrek geçe bitiyor.	Film saat sekizi çeyrek geçe bitiyor.
12, 23, 36	Film saat sekize çeyrek geçe bitiyor.	Film saat sekizi çeyrek geçe bitiyor.
81	Güzel denize seyrettik.	Güzel denizi seyrettik.
3	İnsanlar alışveriş yapıyorlar ve eve hazırlıyorlar.	İnsanlar alışveriş yapıyorlar ve evi hazırlıyorlar.
53	Müzeye de gezdim.	Müzeyi de gezdim.
2	Özgür'den durakta bekliyorum.	Özgür'ü durakta bekliyorum.
32, 39	Özgür'e durakta bekliyorum.	Özgür'ü durakta bekliyorum.
6, 12, 23, 34, 37	Saat beşe yirmi geçiyor.	Saat beşi yirmi geçiyor.
36	Saat ikiye çeyrek geçe eve gidiyorum.	Saat ikiyi çeyrek geçe eve gidiyorum.
2, 23, 32, 35	Sınıftaki pencereye açıyorum.	Sınıftaki pencereyi açıyorum.
36	Sınıftaki pencerede açıyorum.	Sınıftaki pencereyi açıyorum.
9, 30	Yurttaki ütüye Ayşe'ye veriyorum.	Yurttaki ütüyü Ayşe'ye veriyorum.

Belirtme Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 1'den anlaşıldığı üzere öğrencilerin sınav sorularına verdikleri cevaplarda 77 cümlede belirtme hâl eki hatası yaptıkları tespit edilmiştir.

Tablo 2

<i>Öğrenci Numarası</i>	<i>Yanlışın Yapıldığı Cümle</i>	<i>Cümlenin Doğru Şekli</i>
46, 58	Ailemi telefon ettim.	Aileme telefon ettim.
26, 31	Akşamları evde gidiyorum.	Akşamları eve gidiyorum
5, 12, 15, 20, 23, 35	Ali, uçakta biniyor.	Ali, uçağa biniyor.
34, 38	Ali, uçaktan biniyor.	Ali, uçağa biniyor.
19, 37	Ali uçağı biniyor.	Ali uçağa biniyor.
21, 25, 41	Ali uçakı biniyor.	Ali uçağa biniyor.
23	Arkadaşlarım evde geliyorlar.	Arkadaşlarım eve geliyorlar.
15, 20, 31	Ayşe ile Fatma alışverişte çıkıyorlar.	Ayşe ile Fatma alışverişe çıkıyorlar.
21, 35, 41	Ayşe ile Fatma alışverışı çıkıyorlar.	Ayşe ile Fatma alışverişe çıkıyorlar.
27, 30, 33, 34, 36, 38, 40	Ayşe ile Fatma alışverişten çıkıyorlar.	Ayşe ile Fatma alışverişe çıkıyorlar.
37	Ayşe ve Murat otobüsü biniyorlar.	Ayşe ve Murat otobüse biniyorlar.
47	Bambaşka yerde gideceğim.	Bambaşka yere gideceğim.
54	Ben ve arkadaşlarım	Ben ve arkadaşlarım

	denizde geldim.	denize geldim.
69	Bir gün ormanda gittik.	Bir gün ormana gittik.
65	Biz birçok yerleri gittik.	Biz birçok yerlere gittik.
43	Bütün gençler onu hazırlanıyorlar.	Bütün gençler ona hazırlanıyorlar.
10	Büyükler ve çocuklar camide gidiyorlar.	Büyükler ve çocuklar camiye gidiyorlar.
3, 5, 6, 16, 21, 27, 32, 36, 38	Çocuk ağaçtaki kuşu bakıyor.	Çocuk ağaçtaki kuşa bakıyor.
4, 37	Çocuk ağaçtaki kuşa bakıyor.	Çocuk ağaçtaki kuşa bakıyor.
31, 34	Çocuk ağaçtaki kuştan bakıyor.	Çocuk ağaçtaki kuşa bakıyor.
37	Çocuklar parkta gidiyorlar.	Çocuklar parka gidiyorlar.
4	Çocukları hediye veriyorlar.	Çocuklara hediye veriyorlar.
5, 7, 23	Ders saat onu yirmi var başlıyor.	Ders saat ona yirmi kala başlıyor.
17	Ders saat onu yirmi kala başlıyor.	Ders saat ona yirmi kala başlıyor.
70	Evde ailemizi telefon ettik.	Evde ailemize telefon ettik.
4	Evde geliyorum.	Eve geliyorum.
59	Evde gittim.	Eve gittim.

6	Film saat ikiyi çeyrek kala başlıyor.	Film saat ikiye çeyrek kala başlıyor.
81	Geçen yaz tatilinde ben ve arkadaşlarımla Mugadişu'da gittik.	Geçen yaz tatilinde ben ve arkadaşlarımla Mugadişu'ya gittik.
18	Hafta içi saat on ikiyi çeyrek kala yatıyorum.	Hafta içi saat on ikiye çeyrek kala yatıyorum.
26	Her akşam kütüphanede gidiyorum.	Her akşam kütüphaneye gidiyorum.
3, 5, 35, 36	Her gün okulu gidiyorum.	Her gün okula gidiyorum.
20, 34	Her gün okulda gidiyorum.	Her gün okula gidiyorum.
38	Her hafta sonu İstanbul'u gidiyorum.	Her hafta sonu İstanbul'a gidiyorum.
14, 27, 32, 35, 38, 41	Komedi filmlerini bayılıyorum.	Komedi filmlerine bayılıyorum.
34	Misafir evde geliyor.	Misafir eve geliyor.
59	Müzeleri gittim.	Müzelere gittim.
5, 26	Okula sonra evde gidiyorum.	Okuldan sonra eve gidiyorum.
20	Okuldan sonra evde gidiyorum.	Okuldan sonra eve gidiyorum.
23	Okuldan sonra evi	Okuldan sonra eve

	gidiyorum.	gidiyorum.
3, 6, 32, 38, 39, 41	Öğrenciler spor salonunu giriyor.	Öğrenciler spor salonuna giriyor.
1, 4	Öğrenciler spor salonuyu giriyor.	Öğrenciler spor salonuna giriyor.
15, 31, 37	Öğrenciler spor salonuda giriyor.	Öğrenciler spor salonuna giriyor.
5, 10, 18, 36	Öğrenciler spor salonunda giriyor.	Öğrenciler spor salonuna giriyor.
34	Öğrenciler spor salonundan giriyor.	Öğrenciler spor salonuna giriyor.
9	Pikniği gidiyor.	Pikniğe gidiyor.
13	Restoranda gidiyorum.	Restorana gidiyorum.
60	Saat dokuzda arkadaşım ile kulübü gittik.	Saat dokuzda arkadaşım ile kulübe gittik.
22	Sabah herkes camiye gidiyor.	Sabah herkes camiye gidiyor
58	Sonra evde gittim.	Sonra eve gittim.
31	Sonra parkta gidiyoruz.	Sonra parka gidiyoruz.
9	Sonra stadyumda evi dönüyoruz.	Sonra stadyumdan eve dönüyoruz.
39	Spor salonunu gidiyorum.	Spor salonuna gidiyorum.
57	Türkiye'ye dönüyoruz,	Türkiye'ye

	dersi devam ediyoruz ve hepimiz dersi çalışıyoruz.	dönüyoruz, derse devam ediyoruz ve hepimiz ders çalışıyoruz.
59	Uganda'da gittim.	Uganda'ya gittim.
6	Üniversiteyi bitirdikten sonra ülkemi döneceğim.	Üniversiteyi bitirdikten sonra ülkeme döneceğim.
13	Üniversiteyi bitirdikten sonra lokantada gidiyorum.	Üniversiteyi bitirdikten sonra lokantaya gidiyorum.
23	Üniversiteyi bitirdikten sonra yurтта gidiyorum.	Üniversiteyi bitirdikten sonra yurda gidiyorum.
8	Yemek yedikten sonra çocuklar dışarıda gidiyorlar.	Yemek yedikten sonra çocuklar dışarıya gidiyorlar.

Yönelme Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 2'den anlaşıldığı üzere öğrencilerin sınav sorularına verdikleri cevaplarda 113 cümlede yönelme hâl eki hatası yaptıkları tespit edilmiştir. Yönelme hâl ekinin, öğrencilerin en çok hata yaptıkları hâl eki olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3

<i>Öğrenci Numarası</i>	<i>Yanlışın Yapıldığı Cümle</i>	<i>Cümlelerin Doğru Şekli</i>
34	Aileme iki çocuk var.	Ailemde iki çocuk var.
53	Arkadaşlarımla plaja futbol oynadım.	Arkadaşlarımla plajda futbol oynadım.

13, 18	Ayşe'nin odasına televizyon var.	Ayşe'nin odasında televizyon var.
3	Ayşe'nin odasını televizyon var.	Ayşe'nin odasında televizyon var.
6, 21	Bu akşam kampüsü konser var.	Bu akşam kampüste konser var.
12, 23	Bu akşam kampüse konser var.	Bu akşam kampüste konser var.
25	Bu akşam kampüsden konser var.	Bu akşam kampüste konser var.
21	Çocuklar parkı oynuyorlar.	Çocuklar parkta oynuyorlar.
45	Çünkü oraya benim bir ağabeyim yaşıyor.	Çünkü orada benim bir ağabeyim yaşıyor.
57	Denize yüzdük.	Denizde yüzdük.
6, 35	Gülşen İstanbul'a yaşıyor.	Gülşen İstanbul'da yaşıyor
3, 36	Her gün saat yediye kalkıyorum.	Her gün saat yedide kalkıyorum.
38	Her gün saat yediyi kalkıyorum.	Her gün saat yedide kalkıyorum.
53	Her öğleden sonra sahili yürüdüm.	Her öğleden sonra sahilde yürüdüm.
50	Mescite namaz kıldım.	Mescitte namaz

		kıldım.
23	Okulun bahçesiye öğrenciler var.	Okulun bahçesinde öğrenciler var.
34	Okulun bahçesiden öğrenciler var.	Okulun bahçesinde öğrenciler var.
45	Oraya çok müzik, yemek ve dans yaptık.	Orada çok müzik, yemek ve dans yaptık.
45	Oraya benim teyzem yaşıyor.	Orada benim teyzem yaşıyor.
23	Otobüs saat altı buçuktan hareket ediyor.	Otobüs saat altı buçukta hareket ediyor.
13	Saat on bire uyuyorum.	Saat on birde uyuyorum.
36	Saat sekize evden çıkıyorum.	Saat sekizde evden çıkıyorum.
4	Sakarya Üniversitesi'nde Tömer'e okuyorum.	Sakarya Üniversitesi'nde Tömer'de okuyorum.
16	Seda Londra'da oteli kalıyor.	Seda Londra'da otelde kalıyor.
3	Yemeği yemekhaneden yiyoruz.	Yemeği yemekhanede yiyoruz.
6, 7, 19, 39	Yemeği yemekhaneyi yiyoruz.	Yemeği yemekhanede yiyoruz.

28, 34	Yemeği yemekhaneye yiyoruz.	Yemeği yemekhanede yiyoruz.
3, 7	Zeynep'in çayıyı şeker yok.	Zeynep'in çayında şeker yok.
34	Zeynep'in çayıya şeker yok.	Zeynep'in çayında şeker yok.
13	Zeynep'in çayından şeker yok.	Zeynep'in çayında şeker yok.

Bulunma Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 3'ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin sınav sorularına verdikleri cevaplarda 40 cümlede bulunma hâl eki hatası yaptıkları tespit edilmiştir. Bulunma hâl ekinin, öğrencilerin en az hata yaptıkları hâl eki olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 4

<i>Öğrenci Numarası</i>	<i>Yanlışın Yapıldığı Cümle</i>	<i>Cümlelerin Doğru Şekli</i>
10, 28, 39	Akşamları <i>evde</i> çıkmıyorum.	Akşamları <i>evden</i> çıkmıyorum.
1, 15	Annem <i>yalana</i> nefret ediyor.	Annem <i>yalandan</i> nefret ediyor.
5, 7, 18, 20, 29, 36, 38	Annem, <i>yalanı</i> nefret ediyor.	Annem <i>yalandan</i> nefret ediyor.
35	Annem <i>yalanda</i> nefret ediyor.	Annem <i>yalandan</i> nefret ediyor.
1	Arkadaşım <i>bene</i> yardım istiyor.	Arkadaşım <i>benden</i> yardım istiyor.

5, 20, 29, 30, 38	Arkadaşım beni yardım istiyor.	Arkadaşım benden yardım istiyor.
10, 12, 25, 40	Arkadaşım bana yardım istiyor.	Arkadaşım benden yardım istiyor.
15, 35	Arkadaşım bende yardım istiyor.	Arkadaşım benden yardım istiyor.
82	Ben her zaman köyde hoşlandım.	Ben her zaman köyden hoşlandım.
17	Ben onu çok hoşlanıyorum.	Ben ondan çok hoşlanıyorum.
1, 7, 12, 13, 15, 18, 21, 25, 29, 31, 34, 38, 39, 41	Hangi filmleri hoşlanıyorsun?	Hangi filmlerden hoşlanıyorsun?
1, 14, 15, 31	Manavda bir kilo elma alıyorum.	Manavdan bir kilo elma alıyorum.
4, 13, 18, 21, 23, 26	Manava bir kilo elma alıyorum.	Manavdan bir kilo elma alıyorum.
6, 7, 12, 25, 29, 35, 36, 37, 38	Manavı bir kilo elma alıyorum.	Manavdan bir kilo elma alıyorum.
34	Ne zaman okulda çıkıyor?	Ne zaman okuldan çıkıyor?
1, 5, 20, 21, 25, 35, 36, 37, 38	O köpeği çok korkar.	O köpekten çok korkar.
7	O köpeğe çok korkar	O köpekten çok korkar.
3	O, köpekte çok korkar.	O, köpekten çok korkar.

5, 26	Okula sonra evde gidiyorum.	Okuldan sonra eve gidiyorum.
7	Okulda sonra eve gidiyorum.	Okuldan sonra eve gidiyorum.
21, 28, 42	Okula sonra eve gidiyorum.	Okuldan sonra eve gidiyorum.
43	Orada ne haber?	Oradan ne haber?
3, 5, 7, 12, 13, 15, 20, 23, 28, 34, 35	Parkta eve kadar koşuyorum.	Parktan eve kadar koşuyorum.
29	Parka eve kadar koşuyorum.	Parktan eve kadar koşuyorum.
9	Sonra stadyumda evi dönüyoruz.	Sonra stadyumdan eve dönüyoruz.

Uzaklaşma Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 4'ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin cevap verdikleri sınav sorularında, 92 cümlede bulunma hâl eki hatası yaptıkları tespit edilmiştir.

2.1.2. Diğer Hatalar

Tablo 5

Öğrenci Numarası	Yanlışın Yapıldığı Cümle	Cümlenin Doğru Şekli
13	Akşamları evde çok soğuk.	Akşamları ev çok soğuk.
23, 42	Akşamları evde filmi izliyorum.	Akşamları evde film izliyorum.
3	Alışverişe yapıyorum	Alışveriş yapıyorum
24	Alışverişe yapıyor.	Alışveriş yapıyor.

30	Alışverişe yapıyoruz.	Alışveriş yapıyoruz.
51	Alışverişe yaptık.	Alışveriş yaptık.
75	Ankara'da çok güzel bir şehir.	Ankara çok güzel bir şehir.
16	Annem, babam ve bütün ailemi aynı büyük bir ev yaşıyorlar.	Annem, babam ve bütün ailem aynı büyük bir evde yaşıyorlar.
22	Bazen de kendime alışverişe yapıyorum.	Bazen de kendime alışveriş yapıyorum
55	Bazen öğrencilerin ailesini bana para verdiler.	Bazen öğrencilerin ailesi bana para verdiler.
55	Bazı öğrencileri yoksuldular.	Bazı öğrenciler yoksuldular.
73	Beni onu çok seviyorum.	Ben onu çok seviyorum.
78	Bir haftada aynı şeyleri yaptık.	Bir hafta aynı şeyleri yaptık.
62	Bu tatilden çok güzeldi.	Bu tatil çok güzeldi.
53	Bu yemekleri çok lezzetliydi.	Bu yemekler çok lezzetliydi.
47	Bu yerleri çok huzurluydu.	Bu yerler çok huzurluydu.
39	Büyük şehirlerde sokakları çok dar.	Büyük şehirlerde sokaklar çok dar.

6	Çocukları dışarda koşuyorlar.	Çocuklar dışarda koşuyorlar.
55	Çoğu zamanda başarısız oldular.	Çoğu zaman başarısız oldular.
76	Çok güzel yemekleri pişirir.	Çok güzel yemekler pişirir.
39	Ders saat onu yirmide kala başlıyor.	Ders saat ona yirmi kala başlıyor.
9	Ders saat ona yirmi kalada başlıyor.	Ders saat ona yirmi kala başlıyor.
57	Fakir insanlar ile yemeği yedik.	Fakir insanlar ile yemek yedik.
9	Film saat ikiyi çeyrek geçede başlıyor.	Film saat ikiyi çeyrek geçe başlıyor.
15, 39	Film saat ikiyi çeyrekte geçe başlıyor.	Film saat ikiyi çeyrek geçe başlıyor.
9	Film saat sekizi çeyrek geçede başlıyor.	Film saat sekizi çeyrek geçe başlıyor.
2, 39	Film saat sekizi çeyrekte geçe bitiyor.	Film saat sekizi çeyrek geçe bitiyor.
26	Gece sinemaya izliyorum.	Gece sinema izliyorum.
52	Geçen yaz tatile bittikten sonra döndük.	Geçen yaz tatil bittikten sonra döndük.

55	Gezi yeriye uzak değildir.	Gezi yeri uzak değildir.
51	Hafta içi ne sinemaya ne de haberler izledim.	Hafta içi ne sinema ne de haber izledim.
9	Hafta içi saat on ikiye çeyrek kalada yatıyorum.	Hafta içi saat on ikiye çeyrek kala yatıyorum.
51	Hafta sonları maçı izledik.	Hafta sonları maç izledik.
25	Hafta sonu sinemaya gidiyorum ve filmi izliyorum.	Hafta sonu sinemaya gidiyorum ve film izliyorum.
55	Hediyeyi benim için çok önemli.	Hediye benim için çok önemli.
2	Hepsi bayramlar tatil var, işde yok, banka yok, okul yok.	Hepsi bayramlar tatil var, iş yok, banka yok, okul yok.
3	Her hafta sonu alışverişe yapıyorum.	Her hafta sonu alışveriş yapıyorum.
25	Her hafta sonu filmi izliyorum.	Her hafta sonu film izliyorum.
2	Her hafta sonu film izliyorum ve alışverişe ediyorum.	Her hafta sonu film izliyorum ve alışveriş ediyorum.
16	İnsanlar alışverişe yapıyorlar.	İnsanlar alışveriş yapıyorlar.
58	İstanbul'da çok kalabalık.	İstanbul çok kalabalık.

53	Limbe’de özel yemekleri yedim.	Limbe’de özel yemekler yedim.
85	Mali’de güzel bir ülkedir.	Mali güzel bir ülkedir.
85	Mali’de çok turistik yerleri var.	Mali’de çok turistik yerler var.
33	Onları annem, babam, kız kardeşim ve ablam.	Onlar annem, babam, kız kardeşim ve ablam.
71	Otelin lokantasından yemeği ısmarladım.	Otelin lokantasından yemek ısmarladım.
39	Otobüs saat altıyı buçukta hareket ediyor.	Otobüs saat altı buçukta hareket ediyor.
74	Pariste yazında hava ılık.	Paris’te yazın hava ılık.
2	Saat ikiyi çeyrekte geçe film başlıyor.	Saat ikiyi çeyrek geçe film başlıyor.
2, 39	Sonra internete kullanıyorum.	Sonra internet kullanıyorum.
57	Tanzanya’da çok eğlencelidir.	Tanzanya çok eğlencelidir.
57	Türkiye’ye dönüyoruz, dersi devam ediyoruz ve hepimiz dersi çalışıyoruz.	Türkiye’ye dönüyoruz, derse devam ediyoruz ve hepimiz ders çalışıyoruz.

Hâl Eklerinin Gereksiz Kullanılması

Tablo 5’ten anlaşıldığı üzere öğrencilerin cevap verdikleri sınav sorularında 56 cümlede kullanmaları gerekli olmayan yerlerde hâl eki kullandıkları tespit edilmiştir. Hâl ekinin

gereksiz kullanılmasının, hiç kullanılmaması durumundan daha az olduğu ortaya konmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin hâl ekini tam olarak nerede kullanacaklarını bilmedikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6

<i>Öğrenci Numarası</i>	<i>Yanlışın Yapıldığı Cümle</i>	<i>Cümlenin Doğru Şekli</i>
33	Ailem çok seviyorum.	Ailemi çok seviyorum.
37	Akşam boş zamanlarım bilgisayarım kullanıyorum.	Akşam boş zamanlarımda bilgisayarımı kullanıyorum.
15	Akşam saat altı spor yapıyorum.	Akşam saat altıda spor yapıyorum.
29	Akşamları evde ödevim çalışıyorum.	Akşamları evde ödevime çalışıyorum.
23	Alışveriş çıkıyorlar.	Alışverişe çıkıyorlar.
83	Alışveriş gittim.	Alışverişe gittim.
50	Amcam ziyaret ettim.	Amcamı ziyaret ettim.
16	Annem, babam ve bütün ailemi aynı büyük bir ev yaşıyorlar.	Annem, babam ve bütün ailem aynı büyük bir evde yaşıyorlar.
69	Antalya çok eğlendim.	Antalya'da çok eğlendim.
14	Bayramda zengin insanlar fakir insanlar yardım ediyor.	Bayramda zengin insanlar fakir insanlara yardım ediyor.
27	Bayramdan önce bütün insanlar alışveriş	Bayramdan önce bütün insanlar

	gidiyorlar.	alışverişe gidiyorlar.
22	Bazen de dedem ve ninem ziyarete gidiyorum.	Bazen de dedemi ve ninemi ziyarete gidiyorum.
53	Ben bu yaz tatili asla unutmadım.	Ben bu yaz tatilini asla unutmadım.
55	Ben de matematik ve İngilizce çok severim.	Ben de matematik ve İngilizceyi çok severim.
54	Ben geçen yaz tatil Cibuti'ye gittim.	Ben geçen yaz tatilinde Cibuti'ye gittim.
31	Ben onlar çok seviyorum.	Ben onları çok seviyorum.
34	Ben saat yedi kalkıyorum.	Ben saat yedide kalkıyorum.
13	Ben saat yedi buçuk kalkıyorum.	Ben saat yedi buçukta kalkıyorum.
58	Ben tarihi bir yer gittim.	Ben tarihi bir yere gittim.
59	Ben Sakarya Üniversitesi öğrenciyim.	Ben Sakarya Üniversitesi'nde öğrenciyim.
23	Benim ailem ve arkadaşlarım otel gidiyorlar.	Benim ailem ve arkadaşlarım otele gidiyorlar.
58	Benim arkadaşım İstanbul yaşıyor.	Benim arkadaşım İstanbul'da yaşıyor.
53	Benim şehrim dönmeden	Benim şehrim

	önce tarihi bir yeri gezdim.	dönmeden önce tarihi bir yeri gezdim.
38	Benim ülkem iki bayram var.	Benim ülkemde iki bayram var.
10	Benim ülkem iki dini ve iki milli bayram var.	Benim ülkemde iki dini ve iki milli bayram var.
6	Bir hastane çalışıyor.	Bir hastanede çalışıyor.
58	Bir lokanta gittik.	Bir lokantaya gittik.
45	Biz beraber disko gittik.	Biz beraber diskoya gittik.
32	Boş zamanlarım genellikle okuyorum.	Boş zamanlarımda genellikle okuyorum.
37	Boş zamanlarım kitap okuyorum.	Boş zamanlarımda kitap okuyorum.
55	Bundan sonra küçük gezi gittik.	Bundan sonra küçük geziye gittik.
52	Bursa'da kardeşim evi kaldık.	Bursa'da kardeşim evinde kaldık.
56	Bu tatil ben çok eğlendim.	Bu tatilde ben çok eğlendim.
54	Bu tatil İzmir'e gitmek istiyorum.	Bu tatilde İzmir'e gitmek istiyorum.
22	Büyük insanlar ziyarete gidiyoruz.	Büyük insanları ziyarete gidiyoruz.
6	Camii namaz kılıyorlar.	Camide namaz kılıyorlar.

63	Cerbe ve Hamamat gezdik.	Cerbe ve Hamamat'ı gezdik.
25	Çocuk ağaçtaki kuşlar bakıyor.	Çocuk ağaçtaki kuşa / kuşlara bakıyor.
6	Çocuklar alışverişe götürüyoruz.	Çocukları alışverişe götürüyoruz.
82	Daha sonra Nairobi döndüm.	Daha sonra Nairobi'ye döndüm.
53	Defterde günün özeti yazdım.	Defterde günün özetini yazdım.
45	Deniz gittim.	Denize gittim.
69	Deniz yüzdüm.	Denizde yüzdüm.
36	Ders on yirmi kala başlıyor.	Ders ona yirmi kala başlıyor.
55	Dersimiz teneffüs yoktu.	Dersimizde teneffüs yoktu.
58	Dolmabahçe sarayı gittim.	Dolmabahçe Sarayı'na gittim.
64	Dünyanın yedinci en büyük ve görkemli şelaleleri gezdim.	Dünyanın yedinci en büyük ve görkemli şelalelerini gezdim.
81	Eski Osmanlı evler ziyaret ettik.	Eski Osmanlı evlerini ziyaret ettik.
4	Evden sonra stadyum gidiyorum.	Evden sonra stadyuma gidiyorum.
57	Farklı dersler gider.	Farklı derslere gider.

18, 32	Film saat sekiz çeyrek geçe bitiyor.	Film saat sekizi çeyrek geçe bitiyor.
69	Geçen yaz tatilinde Antalya gittim.	Geçen yaz tatilinde Antalya'ya gittim.
3, 7, 13, 34	Gülşen İstanbul yaşıyor.	Gülşen İstanbul'da yaşıyor.
47	Gündüz deniz yüzdüm.	Gündüz denizde yüzdüm.
67	Güzel bir insan rastladım.	Güzel bir insana rastladım.
4, 12, 25	Hafta içi saat on iki çeyrek kala yatıyorum.	Hafta içi saat on ikiye çeyrek kala yatıyorum.
46	Hafta sonu Sapanca gittim.	Hafta sonu Sapanca'ya gittim.
16	Her aile akrabası ziyaret ediyor.	Her aile akrabasını ziyaret ediyor.
5	Her gün saat sekiz kalkıyorum.	Her gün saat sekizde kalkıyorum.
19, 27, 31, 36, 37	Her gün saat yedi kalkıyorum.	Her gün saat yedide kalkıyorum.
34	Her hafta sonu çarşı gidiyorum.	Her hafta sonu çarşıya gidiyorum.
55	İki konu sadece onlara öğrettim.	İki konuyu sadece onlara öğrettim.
57	İnsanlar Ramazanda fakir insanlar yardım eder.	İnsanlar Ramazanda fakir insanlara yardım eder.

42	İnternet giriyorum.	İnternete giriyorum.
6	Kadınlar ve adamlar cami gidiyorlar.	Kadınlar ve adamlar camiye gidiyorlar.
59	Kamp gittim.	Kampa gittim.
72	Kız kulesinin masalı öğrendim.	Kız kulesinin masalını öğrendim.
77	Köyüm gittim.	Köyüme gittim.
62	Kule park gittim.	Kule parka gittim.
6	Mogadişu yaşıyor.	Mogadişu'da yaşıyor.
20	Murat ve Ayşe otobüs biniyor.	Murat ve Ayşe otobüse biniyor.
65	Naivosha sahili ve Tsava parkı gezdim.	Naivosha sahili ve Tsava parkını gezdim.
21	Namaz gidiyorum.	Namaza gidiyorum.
34	Okul çıktıktan sonra yemekhane gidiyorum.	Okuldan çıktıktan sonra yemekhaneye gidiyorum.
71	Onlar benim yemeğim çok hızlı getirdi.	Onlar benim yemeğimi çok hızlı getirdi.
4, 5, 8, 13, 15, 17, 21, 27, 29, 30, 37, 38	Otobüs saat altı buçuk hareket ediyor.	Otobüs saat altı buçukta hareket ediyor.
34	Otobüs saat sekiz buçuk hareket ediyor.	Otobüs saat sekiz buçukta hareket ediyor.

85	O cami her sene binlerce turistik ziyaret eder.	O camiyi her sene binlerce turistik ziyaret eder.
6	O Yeni Delhi yaşıyor.	O Yeni Delhi'de yaşıyor.
23	Ödevim yaptıktan sonra uyuyorum.	Ödevimi yaptıktan sonra uyuyorum.
17	Öğlen arkadaşlarımla yemekhane gidiyorum.	Öğlen arkadaşlarımla yemekhaneye gidiyorum.
74	Paris çok sevdim.	Paris'i çok sevdim.
6	Park gidiyorum.	Parka gidiyorum.
45	Piknik gittim.	Pikniğe gittim.
36	Saat bir öğle yemeği yapıyorum.	Saat birde öğle yemeği yapıyorum.
15	Saat on buçuk ders çalışıyorum.	Saat on buçukta ders çalışıyorum.
15	Saat on kütüphaneye gidiyorum.	Saat onda kütüphaneye gidiyorum.
34	Saat sekiz kahvaltı ediyorum.	Saat sekizde kahvaltı ediyorum.
16	Saat sekizde sınıf geliyorum.	Saat sekizde sınıfa geliyorum.
74	Sakarya yaşıyorum.	Sakarya'da yaşıyorum.
3, 6, 9, 10, 13, 20,	Seda Londra otel	Seda Londra'da otelde

31, 35, 37	kalıyor.	kalıyor.
4, 22, 28	Seda Londra'da otel kalıyor.	Seda Londra'da otelde kalıyor.
73	Senegal çok park var.	Senegal'de çok park var.
73	Senegal büyük deniz var.	Senegal'de büyük deniz var.
50	Sevgilimle Somali'nin başkenti buluştum.	Sevgilimle Somali'nin başkentinde buluştum.
55	Sınav bitirip onlara hediye verdim.	Sınavı bitirip onlara hediye verdim.
25	Sınıftaki pencereler açıyorum.	Sınıftaki pencereleri açıyorum.
6	Sinema gidiyorum.	Sinemaya gidiyorum.
84	Sonra balıklar yedik.	Sonra balıkları yedik.
54	Sonra evim geldim.	Sonra evime geldim.
81	Sonra evlerimiz döndük.	Sonra evlerimize döndük.
39	Sonra kitaplar tekrar ediyorum.	Sonra kitapları tekrar ediyorum.
12	Stadyum buluşuyorlar.	Stadyumda buluşuyorlar.
23	Şiir okuyorum sonra ödevim yapıyorum.	Şiir okuyorum sonra ödevimi yapıyorum.
56	Tarihi yerler gittim.	Tarihi yerlere gittim.

6	Tatil çıkıyorlar.	Tatile çıkıyorlar.
6	Telefon konuşuyorum.	Telefonda konuşuyorum.
16	Tüm evler lezzetli yemek var.	Tüm evlerde lezzetli yemek var.
52	Ulu Cami gezdik.	Ulu Cami'yi gezdik.
46	Uyumadan önce duş aldım ve internet gezdim.	Uyumadan önce duş aldım ve internette gezdim.
82	Üniversitede ders başladım.	Üniversitede derse başladım.
38	Üniversiteyi bitirdikten sonra ülkem dönüyorum.	Üniversiteyi bitirdikten sonra ülkeme dönüyorum.
82	Yüksek lisans başladım.	Yüksek lisansa başladım.

Hâl Ekinin Kullanılmaması

Tablo 6'dan anlaşıldığı üzere öğrencilerin cevap verdikleri sınav sorularında, 144 cümlede hâl eki kullanılması gerekli olan durumlarda kullanılmadığı tespit edilmiştir. Hâl ekinin kullanılmaması durumunun, gereksiz kullanılmasından daha fazla olduğu ortaya konmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin çoğunun hâl ekini yanlış kullanmaktansa kullanmamayı tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7

<i>Öğrenci Numarası</i>	<i>Yanlışın Yapıldığı Cümle</i>	<i>Cümlenin Doğru Şekli</i>
4, 12, 28, 37	Anahtarlarımın evde arıyorum.	Anahtarlarımı evde arıyorum.

3, 25, 28, 31, 34, 37	Annem yalanın nefret ediyor.	Annem yalandan nefret ediyor.
21	Annem yalansı nefret ediyor.	Annem yalandan nefret ediyor.
23	Annem yalanım nefret ediyor.	Annem yalandan nefret ediyor.
7, 13, 18, 19, 23, 26, 28, 31, 32, 34, 36, 37, 41	Arkadaşım benim yardım istiyor.	Arkadaşım benden yardım istiyor.
25	Ayşe ile Fatma alışverişimiz çıkıyorlar.	Ayşe ile Fatma alışverişe çıkıyorlar.
25	Ayşe'nin odasının televizyon var.	Ayşe'nin odasında televizyon var.
4, 12, 29, 37	Ayşe'nin odasının televizyon var.	Ayşe'nin odasında televizyon var.
4, 37	Bahçedeki kuzunun seviyorum.	Bahçedeki kuzuyu seviyorum.
5, 26, 36	Bahçedeki kuzum seviyorum.	Bahçedeki kuzuyu seviyorum.
25	Bahçedeki kuzun seviyorum.	Bahçedeki kuzuyu seviyorum.
11, 17, 29, 33, 34, 35 42	Bahçedeki kuzusu seviyorum.	Bahçedeki kuzuyu seviyorum.
5, 20, 28, 36, 37	Hangi filmlerin hoşlanıyorsun?	Hangi filmlerden hoşlanıyorsun?
4, 37	Komedi filmlerinin bayılıyorum.	Komedi filmlerine bayılıyorum.

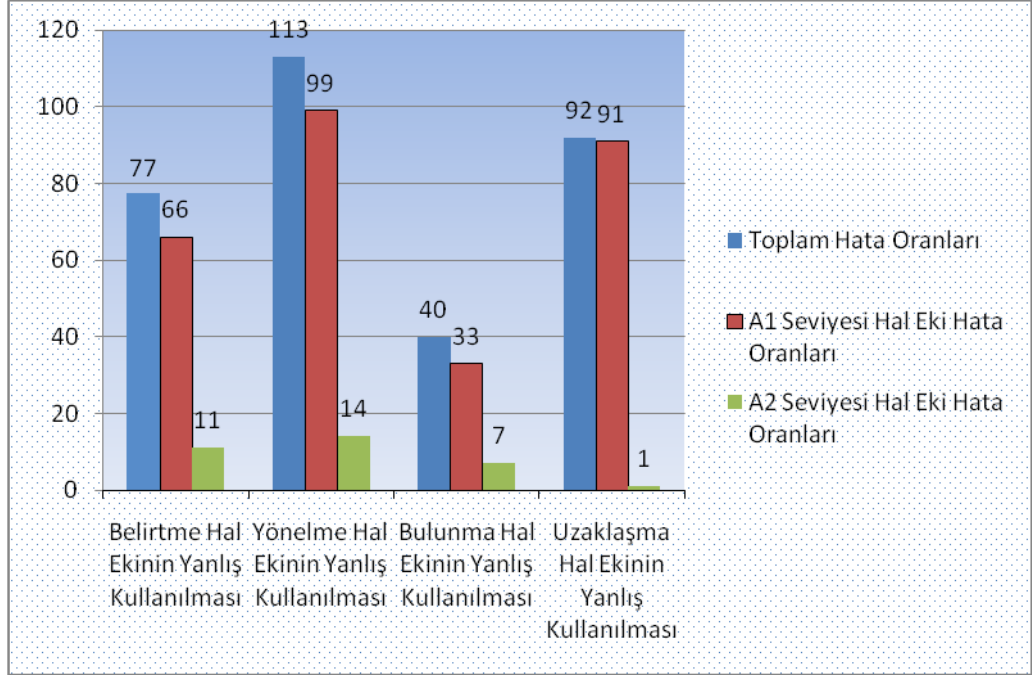
5	Komedi filmlerim bayılıyorum.	Komedi filmlerine bayılıyorum.
20, 25	Komedi filmlerin bayılıyorum.	Komedi filmlerine bayılıyorum.
3, 5, 20	Manavım bir kilo elma alıyorum.	Manavdan bir kilo elma alıyorum.
40	Manavın bir kilo elma alıyorum.	Manavdan bir kilo elma alıyorum.
12, 19	Okulun bahçesinin öğrenciler var.	Okulun bahçesinde öğrenciler var.
25	Öğrenciler spor salonuna giriyor.	Öğrenciler spor salonuna giriyor.
5, 38	Özgür'üm durakta bekliyorum.	Özgür'ü durakta bekliyorum.
3, 4, 10, 11, 28, 36, 37, 40, 42	Özgür'in durakta bekliyorum.	Özgür'ü durakta bekliyorum.
20, 25	Özgür'nün durakta bekliyorum.	Özgür'ü durakta bekliyorum.
31, 34	Özgür'nin durakta bekliyorum.	Özgür'ü durakta bekliyorum.
25	Parkın eve kadar koşuyorum.	Parktan eve kadar koşuyorum.
5, 17, 29, 33, 42	Sınıftaki penceresi açıyorum.	Sınıftaki pencereyi açıyorum.
26, 28, 31, 37	Sınıftaki pencerenin açıyorum.	Sınıftaki pencereyi açıyorum.
20, 21, 36	Yemeği yemekhanesi	Yemeği yemekhanede

	yoruz.	yoruz.
3, 5, 8, 10, 17, 29, 34, 35, 42	Yurttaki ütüsü Ayşe'ye veriyorum.	Yurttaki ütüü Ayşe'ye veriyorum.
12, 28, 37	Yurttaki ütünün Ayşe'ye veriyorum.	Yurttaki ütüü Ayşe'ye veriyorum.
26	Yurttaki ütün Ayşe'ye veriyorum.	Yurttaki ütüü Ayşe'ye veriyorum.
4, 15, 20, 28, 40	Zeynep'in çayısı şeker yok.	Zeynep'in çayında şeker yok.
6, 18, 25, 29, 36	Zeynep'in çayın şeker yok.	Zeynep'in çayında şeker yok.
12	Zeynep'in çayının şeker yok.	Zeynep'in çayında şeker yok.

Hâl Eklerinin Tamlama Ekleri ile Karıştırılması

Tablo 7'den anlaşıldığı üzere öğrencilerin cevap verdikleri sınav sorularında, 113 cümlede hâl eki ile tamlama kuran ekleri karıştırdıkları tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak öğrencilerin tamlama kurmaya çalıştıkları ve bunda başarısız oldukları şeklinde yorumlanabilir. Öğrenciler yan yana iki isim gördüklerinde, bu isimlerle tamlama kurmaları gerektiği düşüncesini taşımaktadırlar. Bu durum da onları yanlışta sürüklemektedir.

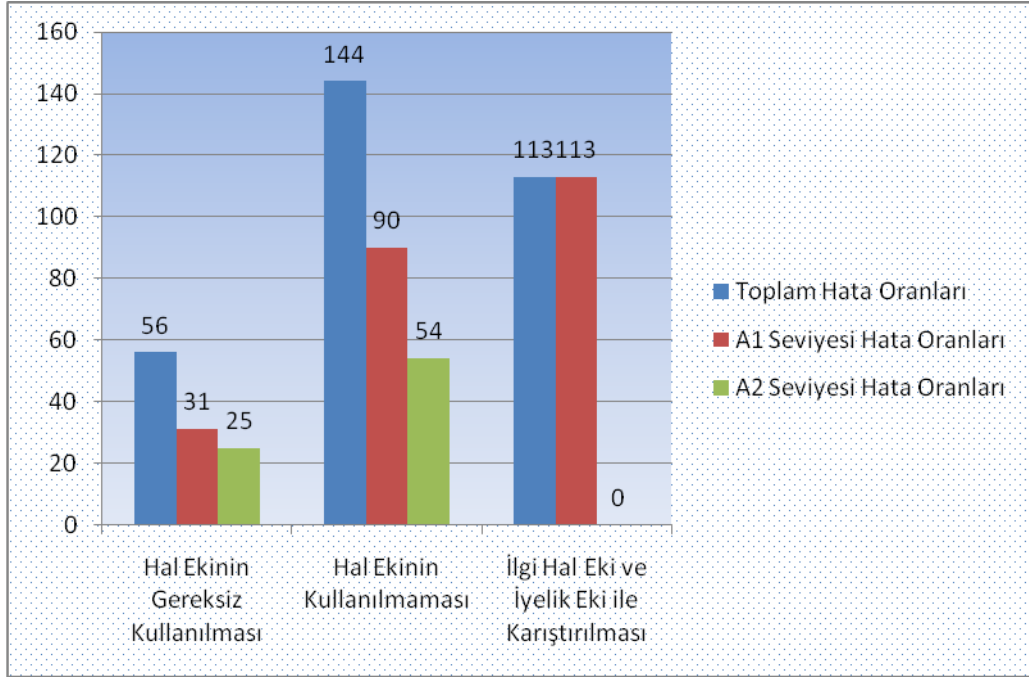
Tablo 8

Hâl Ekleri Kullanımı Hata Oranları

Tablo 8'den anlaşıldığı üzere yönelme hâl ekinin, öğrencilerin en çok hata yaptıkları hâl eki olduğu tespit edilmiştir. Yönelme hâl ekini sırasıyla uzaklaşma hâl eki, belirtme hâl eki ve bulunma hâl eki takip etmektedir. A1 ve A2 seviyelerinin hâl eklerini kullanma yeterlilikleri mukayese edildiğinde, A2 seviyesini bitiren öğrencilerin büyük bir gelişme gösterdikleri gözlenmektedir. A1 seviyesi için değerlendirme yapıldığında, hâl ekleri açısından hata sıralaması değişme göstermez. Ancak A2 seviyesi incelendiğinde yönelme hâl eki en çok hata yapılan hâl eki olmaya devam ederken, onu sırasıyla belirtme hâl eki, bulunma hâl eki ve uzaklaşma hâl eki takip etmektedir. A2 seviyesinde uzaklaşma hâl ekinde hata yapılan cümle sayısı yok denecek kadar azdır.

Tablo 9

Hata Türlerine Ait Hata Oranları

Tablo 9'dan anlaşılacağı üzere, öğrencilerin toplam hata oranlarına bakıldığında, en fazla hatayı hâl eklerini kullanmamak yoluyla yaptıkları görülmektedir. Sonrasında sırasıyla ilgi hâl ekinin iyelik ekiyle karıştırılması, hâl ekinin gereksiz kullanılması hataları izlenmektedir.

A1 seviyesindeki öğrencilerin yaptıkları hatalar incelendiğinde, en çok hâl ekinin ilgi hâl eki ve iyelik eki ile karıştırılması durumunun söz konusu olduğu görülmektedir. Bunu, sırasıyla hâl ekinin kullanılmaması ve gereksiz kullanılması takip etmektedir.

A2 seviyesindeki öğrencilerde ise durum farklılık göstermektedir. En fazla hatayı hâl eklerini kullanılmamak yoluyla yaptıkları görülürken, ilgi hâl eki ve iyelik ekinin karıştırılması yönünde hataya rastlanmamaktadır.

3.SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde dil bilgisi konularında büyük bir öneme sahip olan hâl eklerinin öğrenimi ve kullanımında ciddi yanlışlıklar yapılmaktadır. Yapılan çalışmada toplam hata sayısı 252; A1 seviyesinde yapılan hata sayısı 289, A2 seviyesinde yapılan hata sayısı 33 olarak tespit edilmiştir.

Çalışmamızda, öğrencilerin en fazla hatayı hâl eklerini kullanmamak yoluyla yaptıkları görülmektedir. En az hatayı ise hâl ekinin gereksiz kullanılmasında yaptıkları tespit edilmiştir. Hâl ekinin gereksiz kullanılmasının, hiç kullanılmaması durumundan daha az olduğu ortaya konmuştur. Bu durum, öğrencilerin hata yapma korkusuyla hiçbir hâl eki kullanmamayı tercih ettikleri şeklinde yorumlanabilir. Öğrencilerin yaptıkları bir diğer hata ise, hâl eklerini

tamlama ekleri ile karıştırmalarıdır. İsimler arasında tamlama kurmak yoluyla bağlantı kurmaya çalışmaları, hata yapmalarına sebep olmuştur. Bu durumdan tamlama konusunun anlaşılması hususunda da eksikliklerin olduğu sonucu çıkarılabilir. Hâl ekleri arasında ise en fazla yönelme hâl ekinin kullanımında hata yaptıkları gözlenmiştir. Bunda “yönelme” kavramının tam anlaşılmasının etkisi olduğu söylenebilir. En az hatayı bulunma hâl eki kullanımında yaptıkları tespit edilmiştir. “Bulunma, bir yerde olma” kavramının anlaşılması ve öğrenilmesi daha kolay olduğundan hata sayısının az olduğunu söylemek mümkündür. Bulunma kavramı ile bir yerde olma kavramını anladıklarından, doğru kullanımlar yapmaktadırlar. A1 ve A2 seviyelerinin hâl eklerini kullanma yeterlilikleri mukayese edildiğinde, A2 seviyesini bitiren öğrencilerin büyük bir gelişme gösterdikleri gözlenmektedir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

1. Hâl ekinin cümlede isim ile fiil arasında bağlayıcı bir görevinin olduğu örneklerle öğrencilere anlatılmalıdır. Bu konunun daha açık kavranması amacıyla öğrencilere hâl eki-fiil listeleri verilmelidir. Böylelikle öğrenciler fiillerden önce hangi hâl eklerini kullanacaklarını bilecekler ve daha az hata yapacaklardır.
2. Hâl ekleri tamlama ekleri ile karıştırıldığından, bu iki konu farklı haftalarda işlenecek şekilde ders programı oluşturulmalıdır. Böylelikle öğrenci bir konuyu kavradıktan sonra, diğer konuda hata yapmayacaktır.
3. Öğrencilerin anladıkları konuyu pekiştirmeleri amacıyla konuyla ilgili farklı çalışma kâğıtları hazırlanmalıdır. Çalışma kâğıtlarında resimler kullanılarak bol miktarda alıştırmaya yer verilmelidir.
4. Derslerde konuya ilgi çekmek ve konunun önemini daha iyi anlatabilmek için resim, poster gibi görsel malzemeler kullanılmalıdır. Derse materyal hazırlığı ile girmek öğrencinin dikkatini çekecek, konuya ilgisini artırarak öğrenimini kolaylaştıracaktır.

KAYNAKÇA

AKSAN, Doğan, **Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)**, TDK Yayınları., Ankara 2000.

ALTUNIŞIK, R., COŞKUN, R., BAYRAKTAROĞLU, S. ve YILDIRIM, E, **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri**. Sakarya Kitabevi, Sakarya 2005.

BANGUOĞLU, Tahsin, **Türkçenin Grameri**, TDK yayınları, Ankara 2007.

DEMİR, Tufan, **Türkçe Dilbilgisi**, Kurmay Yayınları, Ankara 2004.

ERGİN, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yayınları, İstanbul 2005.

ERGÜZEL, Mehdi, GÜLSEVİN, Gürer, BOZ, Erdoğan ve YAMAN, Ertuğrul, **Üniversiteler İçin Türk Dili**, Savaş Yayınevi, Ankara 2011.

GÜLENSOY, Tuncer, **Üniversiteler İçin Türkçe El Kitabı**, Kıvılcım Yayınları, Kayseri 1998.

KORKMAZ, Zeynep, **Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi**, TDK Yayınları, Ankara 2003.

TABLolar

Tablo 1: Belirtme Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 2: Yönelme Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 3: Bulunma Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 4: Uzaklaşma Hâl Ekinin Yanlış Kullanılması

Tablo 5: Hâl Eklerinin Gereksiz Kullanılması

Tablo 6: Hâl Ekinin Kullanılmaması

Tablo 7: Hâl Eklerinin Tamlama Ekleri ile Karıştırılması

Tablo 8: Hâl Ekleri Kullanımı Hata Oranları

Tablo 9: Hata Türlerine Ait Hata Oranları